

České sociální vědy zatím ve využívání Internetu spíše pokulhávají a výjimkou není ani filosofie. Specializované weby přesto v této zanedbané oblasti existují, byť jejich nabídka bohužel důkladné studium filosofie neumožňuje. Česká intelektuální scéna zkrátka potenciál Internetu zatím v tomto směru ponechává nevyužitý.

Jak jsme si již řekli v článku o amatérských publikačních serverech, "Internet je místem, které umožňuje každému se svobodně vyjádřit. Vzniká zde podobná situace jako na přelomu středověku a renesance v literatuře klasické – obrovský nárůst děl v souvislosti s cenou na vydání publikace. Je tedy možné riskovat a vydat věc, o které mám pochybnosti, zdali je dostatečně kvalitní či zda bude čtena. Důvod je prostý – na Internetu to nic (většinou) nestojí.

Člověk většinou nemusí ani dávat v sázku svoji identitu, neboť je zcela běžná možnost užití pseudonymu uměleckého nebo jmenného." To je pro rozvoj filosofie jako disciplíny velice důležité, neboť stejně jako literatura potřebuje ke své existenci svobodu (po zkušenostech s minulým režimem můžeme říci, že snad ještě více). Internet se zdá být ideálním prostředím díky své snadné možnosti publikace, svobodě a možnosti prezentovat své názory jak odborné, tak i široké veřejnosti.

Podívejme se tedy na to, jakým způsobem zachytila česká intelektuální scéna fenomén Internetu a jestli nám trochu neujel vlak. Ještě předtím však musíme filosofii definovat, neboť inflace významově deformovaných sousloví jako „filosofie naší firmy“, obchodního záměru, „moje filosofie“ apod. příliš porozumění původnímu významu slova filosofie nenapomáhá. Klasickou definici, kterou poskytuje Wikipedie, můžeme považovat, pro laickou veřejnost, jako dostatečně uspokojivou: "Filosofie, řecky φιλοσοφία, z φιλειν (filein, mít rád, toužit po něčem) a σοφία (sofía moudrost, zdatnost) je soustavné, racionální a kritické zkoumání skutečnosti, světa a člověka, případně

i toho, co je přesahuje (metafyzika)." Zůstává nicméně zřejmé, že s pojmem musíme zacházet nanejvýš opatrně.

Následující článek bude vzhledem do české filosofické scény, která již cestu na Internet našla. I když bude text poměrně kritický, je potřeba se na něj dívat v širším kontextu. Pro studenty filosofie na vysokých školách jsou k dispozici široké studijní materiály, přístupné buď přes informační systémy universit nebo na osobních stránkách přednášejícího. Přístup k těmto informacím tedy mají prakticky jen posluchači. Za příklad uveďme stránky JOSEFA ŠPŮRA z katedry filosofie ZČÚ. Podívejme se však na to, co český (s malými odskočenými do zahraničí) Internet nabízí široké veřejnosti, nezběhlé v dobývání dokumentů za vysokými zdi univerzit.

V září roku 1982 se v e-mailu poprvé objevili dnes notoricky známí smajlíci. Navrhl je americký profesor Scott Elliot Fahlman a svou myšlenku rozeslal kolegům. V té době vymyslel dva nejklassičtější smajlíky :-) a :-(. Dvacet let se však nevědělo, kdo byl oním autorem. Až v roce 2002 byly objeveny pásky se zálohami a veřejnost se dozvěděla, kdo „za to může“.

Je potřeba říci, že české internetové stránky věnované filosofii nabízejí poměrně značně omezené množství textů. Osobně jsem se s tím setkal například při psaní článků o internetové etice. O tomto tématu neexistoval snad žádný komplexnější článek v češtině. Druhým neduhem je to, že většina tvůrců, když už je schopna dodat obsah, neumí technologicky zajistit funkčnost a vzhled stránky – návštěva takových webů je výletem o několik let historie nazpět. Podobně je na tom SEO, o kterém prakticky nelze hovořit. Neposledním problémem je nedostatek lidských zdrojů.

Na druhou stranu i český Internet nabízí silné hráče (glosy.info) a zajímavé komunitní aktivity (Agora Metaphysica). Pokud se k nim dokáží přidat další, má česká filosofie o svůj rozvoj postaráno (alespoň na úrovni obecného vnímání lidí), pokud ne, budeme i nadále odkázáni na anglicky psanou literaturu, která, ať se nám to líbí či nelíbí, se od nás vzdaluje mílovými kroky a nebude lehké ji dohonit.

Sledujte linku – účaří písma, něco není, jak má ...

T a j e m s t v í ř e k y

Neproblematičtější u sazby odstavců jsou tzv. řeky, které vznikají při sazbě do bloku. Řeka je pojem z oblasti typografie, jako řeky se označují široké svislé nebo šikmé mezery mezi slovy, které zasahují přes několik řádek pod sebou. Takováto bílá místa pak zhoršují soustředění, texty se hůře čtou. Bohužel odstraňovat řeky automaticky neumí ani programy určené pro sázení textu (řeky musí být kontrolovány ručně), natož dnešní nedokonalé internetové prohlížeče, které dosud ani nedokáží dělit slova na koncích řádků, což by riziko řek zmenšilo. Ke vzniku řek také přispívá zarovnávání odstavců do bloku (tj. z obou stran), což sice z grafického hlediska často vypadá efektněji, rozsáhlé řeky však snižují možnost vnímání informací, zejména u užších odstavců (např. je-li do textu vložen obrázek).

V textu nalevo je přesně 120 slov, kdo by to však počítal ručně, že?

Jakým způsobem to lze zjistit?

Odsazení odstavce tak, jak chceme, nemusí být vždy tak triviální, jak se může na první pohled zdát. Zejména, chceme-li odsadit jinak první řádek od ostatních.

Mimochodem, odsazení prvního řádku v odstavci je výsadou české sazby. Například anglosaské země tento okrasný prvek nepoužívají.